

ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙ
ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ
ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΤΑΞΗ.
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ
ΤΟΥΣ

Φεβρουάριος 2023

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

12 + 1 Καλές Πρακτικές για τις προκλήσεις που συναντάμε στη Σχολική Ζωή και δυσκολεύουν τη Διδακτική Πράξη.

Ένας συνοπτικός “οδικός χάρτης”, οδηγός για τη Διαχείριση της Διαφορετικότητας, Αντιμετώπιση των Στερεότυπων και των Προκαταλήψεων και τη Δημιουργία μίας Συμπεριληπτικής τάξης.

kostas Charatsis

10ο Δημοτικό Σχολείο Ν. Ιωνίας Βόλου

Τη συγγραφή και επιμέλεια του παρόντος οδηγού ανέλαβε και ολοκλήρωσε ο **Κωνσταντίνος Χαρατσής**, πληροφορικός και υποδιευθυντής του 10^{ου} Δημοτικού Σχολείου Νέας Ιωνίας. Σημαντική ήταν η βοήθεια από τις δασκάλες **Σταματίνα Κουτσούτη** και **Ευτέρπη Σωτοπούλου** που υπηρετούν στο ίδιο σχολείο.

Συμβολή και καλοπροαίρετα σχόλια, ώστε ο οδηγός να έχει τη βέλτιστη μορφή του, έκανε το σύνολο των διδασκόντων που συμμετείχε στην κινητικότητα του προγράμματος ERASMUS+ «Η συμβολή της σχολικής κοινότητας στην αποτροπή Γκετοποίησης - Περιθωριοποίησης - Κοινωνικού Ρατσισμού των Ρομά μαθητών».

Οι συμμετέχοντες διδάσκοντες ήταν:

Αναστάσιος Γούκος	ΠΕ70, Διευθυντής
Σταυρούλα Διαμαντοπούλου	ΠΕ70
Ευθυμία Θωμάκου	ΠΕ70
Ζωή Ιωαννίδου	ΠΕ06
Σταματίνα Κουτσούτη	ΠΕ70
Ιωάννης Μακαντάσης	ΠΕ70, Υποδιευθυντής
Ευθαλία Σκαμαγκούλη	ΠΕ06
Ευτέρπη Σωτοπούλου	ΠΕ70
Κωνσταντίνος Χαρατσής	ΠΕ86, Υποδιευθυντής
Απόστολος Χαρίσης	ΠΕ70

Περιεχόμενα

Εισαγωγικό σημείωμα.....	3
(English) Introductory note.....	3
Ευχαριστίες.....	4
ΔΡΑΣΗ 1: Ταυτότητα – Διαφορετικότητα.....	5
Δραστηριότητα 1: Εμφανή – κρυφά χαρακτηριστικά.....	5
Δραστηριότητα 2: Το πορτρέτο της Ταυτότητας.....	7
Δραστηριότητα 3: Τα 3Rs	8
ΔΡΑΣΗ 2: Στερεότυπα και προκαταλήψεις.....	9
Δραστηριότητα 4: Πραγματικότητα από 3 οπτικές (Reality in 3 Angles).....	10
Δραστηριότητα 5: Φαύλος κύκλος της προκατάληψης.....	12
Δραστηριότητα 6: Παιχνίδι ρόλων	13
Δραστηριότητα 7: Ο κίνδυνος της μονοσήμαντης ιστορίας (Η ιστορία από μία μόνο οπτική).....	14
ΔΡΑΣΗ 3: Δημιουργία μιας Υποστηρικτικής, Συναδελφικής και Συμπεριληπτικής Τάξης.....	15
Δημιουργία μίας ομάδας - Τα 8 “c”	15
Δραστηριότητα 8: Πού ανήκω;.....	17
Δραστηριότητα 9: Ξεπερνώντας τις σωματικές μας διαφορές (ιδιαιτερότητες).....	17
Δραστηριότητα 10: Τα ζευγάρια που ζωγραφίζουν.....	18
Δραστηριότητα 11: Οι χήνες	19
Δραστηριότητα 12: Οι αναπηρίες δεν μας περιορίζουν!.....	21
ΔΡΑΣΗ 4: Ενσυναίσθηση και Συγκρούσεις.....	23
4.1 Ενσυναίσθηση	23
Δραστηριότητα 13: Αυτογνωσία	23
4.2 Συγκρούσεις.....	25
Παράρτημα.....	28
Βιβλιογραφία.....	30

Εισαγωγικό σημείωμα

Καθημερινά ως εκπαιδευτικοί συναντάμε διάφορες προκλήσεις και προβλήματα στη σχολική τάξη και στο χώρο του σχολείου γενικότερα. Οφείλουμε να αναζητούμε τις βέλτιστες λύσεις και πρακτικές, ώστε να αντιμετωπίζουμε τα ανωτέρω. Το σχολείο μας τα έτη 2021 και 2022 συμμετείχε σε πρόγραμμα ERASMUS+ 2021 με τίτλο: «Η συμβολή της σχολικής κοινότητας στην αποτροπή δημιουργίας Γκέτο -Περιθωριοποίησης – Κοινωνικού Ρατσισμού των Ρομά μαθητών». Σκοπός του προγράμματος ήταν να ενισχύσει τους εκπαιδευτικούς στην αντιμετώπιση και θεραπεία προβλημάτων διαφορετικότητας και στερεοτύπων που προκαλούν φαινόμενα ρατσισμού και προκαταλήψεις και μπορεί να οδηγήσουν στην περιθωριοποίηση μαθητών· ιδιαίτερα μαθητών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες.

Στο πλαίσιο του έργου, δέκα εκπαιδευτικοί του 10^{ου} Δημοτικού Σχολείου Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, συμμετείχαν στην κινητικότητα, παρακολουθώντας μία σειρά σεμιναρίων/μαθημάτων με θέμα «Διαφορετικότητα στην τάξη: διδασκαλία της ανεκτικότητας και υπερνίκηση των προκαταλήψεων και των διακρίσεων». Τα μαθήματα πραγματοποιήθηκαν στον φορέα **ELA (Erasmus Learning Academy)** στη Μπολόνια της Ιταλίας το διάστημα από 04/07/2022 έως 09/07/2022. Οι εκπαιδευόμενοι συμμετείχαν ενεργά σε έναν αριθμό δράσεων με σκοπό την απόκτηση των κατάλληλων εφοδίων, γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων. Η εφαρμογή αυτών στην τάξη, αναμένεται να βελτιώσει συμπεριφορές και στάσεις των μαθητών / μαθητριών, να συμβάλει στην αποδοχή της διαφορετικότητας και να εξαλείψει ρατσιστικά φαινόμενα.

Θέλοντας το έργο ERASMUS+ που συμμετείχε το σχολείο να έχει όσο το δυνατό μεγαλύτερο αποτύπωμα στον εκπαιδευτικό κόσμο, συντάχτηκε το παρόν εγχειρίδιο με σκοπό να αποτελέσει έναν μικρό "οδικό χάρτη" με προτεινόμενες δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες ομαδοποιούνται σε δράσεις και μπορούν να υλοποιηθούν από εκπαιδευτικούς στις σχολικές τάξεις.

Ευχόμαστε το παρόν εγχειρίδιο να αξιοποιηθεί σωστά και να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο στα χέρια σας!

(English) Introductory note

Every day as teachers we encounter various challenges and problems in the classroom and generally in the school environment. We owe to seek for the best solutions and practices in order to deal with the above. During years 2021 and 2022, our school participated in an ERASMUS+ 2021 program entitled: "The contribution of the school community to preventing the creation of Ghettos - Marginalization - Social Racism of Roma students". The purpose of the program was to strengthen teachers in dealing with and treating issues of diversity and stereotypes that cause racism and prejudice and can lead to the marginalization of students; especially students belonging to vulnerable groups.

As part of the project, ten teachers of the 10th Primary School of Nea Ionia Magnesia, participated in the mobility, attending a series of seminars/courses on: "Diversity in the classroom: teaching tolerance and overcoming prejudices and discrimination". The course was hosted to **ELA (Erasmus Learning Academy)** in Bologna, Italy from 04/07/2022 to 09/07/2022. Trainees actively participated in a number of activities to acquire the appropriate supplies, knowledge, skills and attitudes. The implementation of these in the classroom is expected to improve students' attitudes and behaviors, to contribute to the acceptance of diversity and to eliminate racist phenomena.

Wanting the ERASMUS+ project in which the school participated to have a bigger footprint in the educational world, this manual was drawn up in order to be a small "road map" with suggested activities. The activities are grouped into actions and can be implemented by teachers in school classes.

We hope that this manual will be evaluated as useful and will be a valuable tool in your hands!

Ευχαριστίες

Θα θέλαμε να εκφράσουμε αρχικά τη χαρά μας για τη συμμετοχή μας στο Πρόγραμμα **ERASMUS+** και τις ευχαριστίες μας στο κρατικό φορέα διαχείρισης των προγραμμάτων αυτών το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ). Η συμβολή των προγραμμάτων αυτών στα Ελληνικά Σχολεία είναι πολύτιμη και πολυδιάστατη, ιδιαίτερα στα σχολεία που δέχονται ένα μεγάλο αριθμό μαθητών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες όπως το δικό μας.

Επίσης, οφείλουμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στον φορέα **ELA (Erasmus Learning Academy)** και τον διευθυντή του κύριο **Francesco Tarantino**, που μας υποδέχτηκε στην Ιταλία και φρόντισε τόσο για την εκπαίδευση μας, την παροχή του υλικού με τη βοήθεια του οποίου συντάχθηκε και ο παρών οδηγός, αλλά και για την όμορφη και πολύ πλούσια σε εμπειρίες διαμονή μας.

Τέλος, τις ευχαριστίες μας στην κυρία **Sara Natalini** που ήταν η εκπαιδεύτρια και εμπυχώτρια στις εκπαιδευτικές μας δραστηριότητες και στην κυρία **Susanna Esposito** που συντέλεσε στην οργάνωση του ταξιδιού μας.

First of all, we would like to express our joy for our participation in the **ERASMUS+** Program and our thanks to the National Agency who manages these programs, the State Scholarships Foundation (IKY). The contribution of these programs to Greek Schools is valuable and multidimensional, especially in schools that receive a large number of students belonging to vulnerable groups like ours.

Also, we must express our thanks to the **ELA (Erasmus Learning Academy)** organization and its Director Mr. **Francesco Tarantino**, who was the receiving organization of our program. They welcomed us in Italy and took care of our education, the provision of the material with the help of which this guide was written and our awesome and rich in experiences stay.

Finally, our thanks to Mrs. **Sara Natalini** who was our trainer who encouraged and inspired us in our educational activities and to Mrs. **Susanna Esposito** who helped with our trip organization.

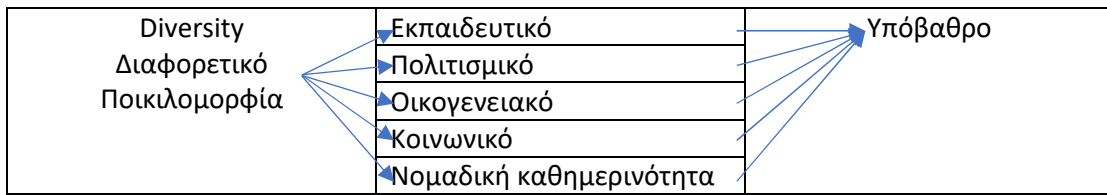

ΔΡΑΣΗ 1: Ταυτότητα – Διαφορετικότητα

Σκοπός: Η ανάδειξη των διαφορετικών ταυτοτήτων (προσωπικότητων) των μαθητών/τριων. Οι μαθητές / μαθήτριες καλούνται να ανοίξουν την προσωπικότητά τους καταγράφοντας τα χαρακτηριστικά τους. Καταγράφουν τόσο τα εμφανή – εξωτερικά χαρακτηριστικά, αλλά και τα πιο εσωτερικά (κρυφά) χαρακτηριστικά τα οποία δεν είναι ορατά άμεσα στους συμμαθητές / συμμαθήτριές τους.

Στόχος: Η ανάδειξη της διαφορετικότητας έτσι ώστε όλοι οι μαθητές / μαθήτριες να καταλάβουν ότι όλοι είμαστε διαφορετικοί· χωρίς αυτό να σημαίνει ότι κάποιος υστερεί έναντι του άλλου· χωρίς αυτό να σημαίνει ότι κάποιος είναι κατώτερος ή ανώτερος· χωρίς αυτό να σημαίνει ότι κάποιος είναι καλύτερος ή χειρότερος.

Δραστηριότητα 1: Εμφανή – κρυφά χαρακτηριστικά

Όλες οι διαφορές που εμφανίζονται από τα παραπάνω, περιορίζουν τους μαθητές στην τάξη και στην κοινωνία. Άρα, τα παιδιά, στο πλαίσιο της αποδοχής και εξάλειψης αυτών των διαφορών και με σκοπό τη συνεργασία τους στην τάξη καταγράφουν τις ιδιαιτερότητές τους και “αποκαλύπτουν” τα χαρακτηριστικά τους με σκοπό την εμφάνιση και αποδοχή αυτής της διαφορετικότητας που έχουμε όλοι μας (Sara Natalini – ELA trainer - ELA, 2022).

Η “αποκάλυψη” αυτή γίνεται με γραφικό τρόπο όπου ο μαθητής χρησιμοποιώντας ένα από τα τρία μοντέλα: “δέντρο, παγόβουνο, κρεμμύδι” καταγράφει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του.

1. Ο/Η εκπαιδευτικός εξηγεί στους μαθητές το πώς χρησιμοποιείται το κάθε μοντέλο, ώστε να περιγράψει ο/η κάθε μαθητής/τρια τον εαυτό του.
 - i. Δέντρο: Τα φύλλα αποτελούν τα χαρακτηριστικά που είναι εμφανή, παρατηρήσιμα και γίνονται εύκολα αντιληπτά σε όλους. Ο κορμός αποτελεί τα χαρακτηριστικά που δεν γίνονται εύκολα αντιληπτά και τους κανόνες που ακολουθεί κάποιος. Οι ρίζες αποτελούν τα χαρακτηριστικά που δεν εμφανίζει ή δεν αφήνει κάποιος να γίνουν αντιληπτά, τα έντονα συναισθήματα που τον χαρακτηρίζουν (κατακλύζουν).
 - ii. Παγόβουνο: Το παγόβουνο ορατό κατά το 1/10 που είναι πάνω από το νερό, αποτελεί τα ορατά χαρακτηριστικά και το υπόλοιπο κάτω από το νερό αποτελεί τα κρυφά χαρακτηριστικά.
 - iii. Κρεμμύδι: Το κρεμμύδι έχει επίπεδα. Το εξωτερικό αποτελεί τα εμφανή. Όσο πιο εσωτερικά τα επίπεδα τόσο πιο κρυφά και μη εμφανή χαρακτηριστικά.
2. Κάνει τα τρία σχήματα στον πίνακα ή τα έχει έτοιμα σε φύλλα εργασίας.
3. Τα παιδιά επιλέγουν ποιο μοντέλο τους εκφράζει καλύτερα
4. Ο εκπαιδευτικός επιλέγει αν οι μαθητές θα γράψουν ονόματα (προτείνεται η ανωνυμία)
5. Ο εκπαιδευτικός συλλέγει τις εργασίες και τις συγκεντρώνει σε ένα κολλάζ ώστε να φαίνεται η διαφορετικότητα όλων.

Iceberg

Onion

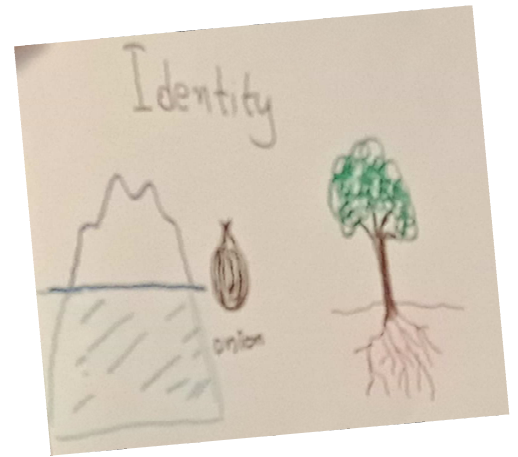
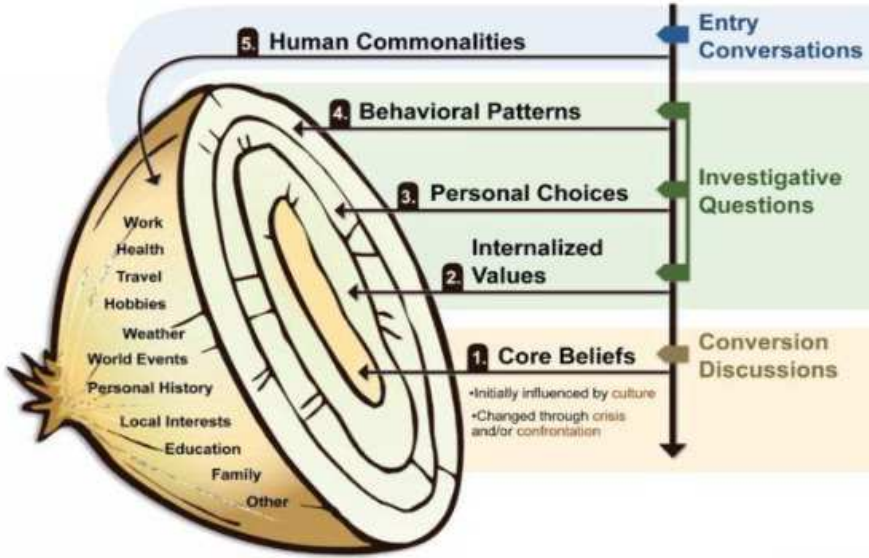

Tree

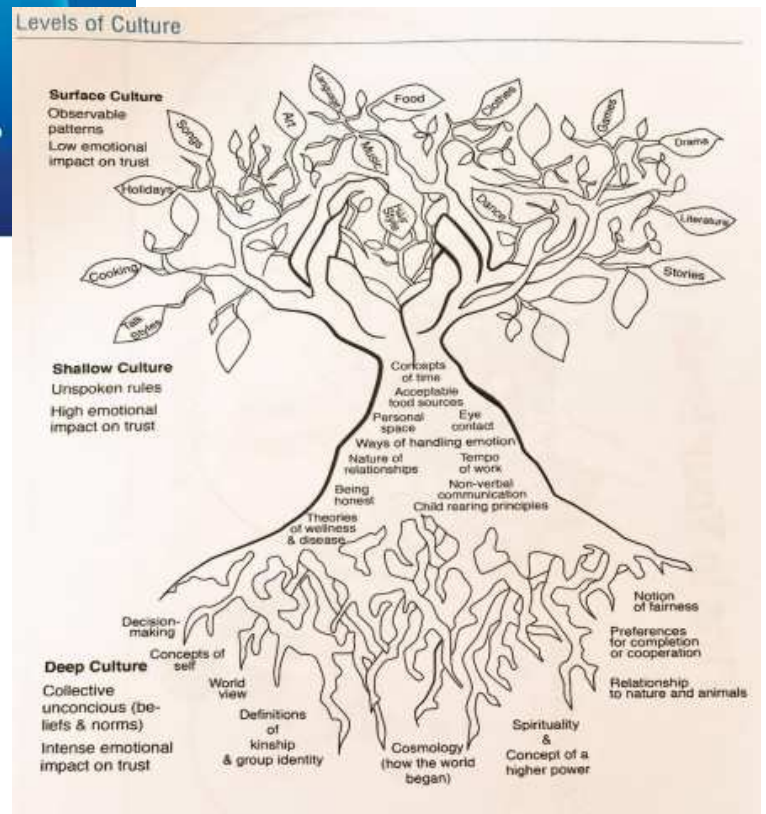

The Worldview Onion

Φωτογραφίες από το υλικό του ELA

(Sara Natalini – ELA trainer, 2022)

Δραστηριότητα 2: Το πορτρέτο της Ταυτότητας

Εδώ η περιγραφή των παιδιών γίνεται χρησιμοποιώντας μία ζωγραφιά. Έχοντας χωρίσει ένα χαρτί στη μέση, προσπαθούν στο πρώτο μισό να αποτυπώσουν τα διάφορα εξωτερικά χαρακτηριστικά τους (χρώμα και μήκος μαλλιών, χρώμα δέρματος, γυαλιά ή σκουλαρίκια) που βλέπουν οι άλλοι όταν τους κοιτάζουν. Στο άλλο μισό αποτυπώνουν τα ενδιαφέροντά τους, τα χόμπι τους, τις δραστηριότητες που τους αρέσει να ασχολούνται και να γεμίζουν το χρόνο τους, τα παιχνίδια που τους αρέσει να παίζουν κ.α.

1. Ο /Η εκπαιδευτικός εξηγεί στους μαθητές/τριες τι πρέπει να ζωγραφίσουν στο λευκό χαρτί που τους δίνεται.
 - a. Αρχικά σκιαγραφούμε το πρόσωπο με τα χαρακτηριστικά του
 - b. Χωρίζουμε το σχέδιο στα δύο με μία γραμμή
 - c. Στη μία πλευρά το χρωματίζει όσο το δυνατό κοντά στην πραγματικότητα
 - i. μαλλιά (μήκος, χρώμα, στυλ),
 - ii. χρώμα δέρματος,
 - iii. χρώμα ματιών
 - iv. ρούχα
 - d. Στην άλλη πλευρά ζωγραφίζουμε ελεύθερα εμπνευσμένοι από το τι μας αρέσει (δεν μας αρέσει)
2. Ο εκπαιδευτικός αφήνει σε ένα εμφανές σημείο της τάξης εφημερίδες ή/και περιοδικά
3. Τα παιδιά θα πάρουν τις εφημερίδες και τα περιοδικά και χρησιμοποιώντας χειραπτικά μέσα θα κόψουν εικόνες που εκφράζουν ή δείχνουν:
 - a. Τι τους αρέσει να κάνουν
 - b. Τι τους αρέσει να παίζουν
 - c. Με τι θέλουν να ασχολούνται
 - d. Τι αθλήματα τους αρέσουν
 - e. Τι γλώσσες μιλάνε
4. Αφήνουμε τα παιδιά να εκφραστούν ελεύθερα και τα παροτρύνουμε να ζωγραφίσουν κάτι αν δεν καταφέρουν να βρουν μία εικόνα που να εκφράζει αυτό που θέλουν.

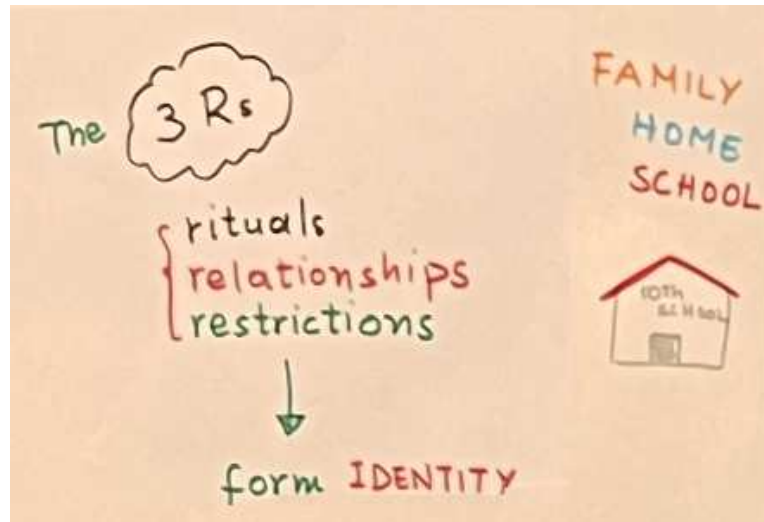

Πηγή: (Sara Natalini – ELA trainer - ELA, 2022)

Δραστηριότητα 3: Τα 3Rs

Τα "3R": Ritual: τελετουργίες, Relationship: σχέσεις, Restrictions: περιορισμοί.

1. Ο εκπαιδευτικός εξηγεί στους μαθητές του πως η χώρα που έχουμε μεγαλώσει και ο τόπος που ζούμε δημιουργούν τα βιώματα και τις εμπειρίες μας.
2. Μοιράζονται στα παιδιά λευκά χαρτιά χωρισμένα σε τρεις στήλες, μια στήλη για κάθε R και τα παιδιά καταγράφουν τις συνήθειες τους, τις εμπειρίες τους.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: Στις τελετουργίες συμπεριλαμβάνονται οι συνήθειες της οικογένειας του παιδιού όσον αφορά τη διατροφή του, το πώς τρώει η οικογένεια (όλοι μαζί με τον παππού και τη γιαγιά) ή κάποιο χαρακτηριστικό όνομα. Στις σχέσεις μπορούν να αναφερθούν οι φίλεις, οι συγγένειες, οι συμμαθητές. Στους περιορισμούς οι μαθητές μπορούν να αναφέρουν τον ενδυματολογικό κώδικα που συνηθίζεται στην οικογένεια τους για διαφορετικές περιπτώσεις (εκκλησία, γιορτές).

ΔΡΑΣΗ 2: Στερεότυπα και προκαταλήψεις.

Αντιλήψεις

- Τα **γυαλιά** μέσα από τα οποία αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο είναι προϊόν της ταυτότητάς μας.
- Οι διαφορετικές «διαδικασίες αντίληψης» των ανθρώπων επηρεάζονται από φυσικές+γνωστικές διαφορές καθώς και από πολιτισμικές διαφορές.

Στερεότυπα

- Τα στερεότυπα μπορούν να οριστούν ως υπεραπλουστευμένες ή υπερβολικές πεποιθήσεις και νοητικές γενικεύσεις κάποιας ομάδας ανθρώπων -> μια σταθερή ιδέα, μια γνωστική αναπαράσταση μιας κοινωνικής ομάδας και των μελών της.
- Μας βοηθούν να έχουμε σταθερή και προβλέψιμη εικόνα του κόσμου και διευκολύνουν την αντιμετώπιση της πραγματικότητας.
- Όταν βασιζόμαστε την αντίληψή μας σε στερεότυπα, πιστεύουμε ότι τα περισσότερα άτομα αυτής της κατηγορίας είναι παρόμοια μεταξύ τους, αλλά ανόμοια με τα άτομα άλλων κατηγοριών.
- Το στερεότυπο λειτουργεί ως φίλτρο πληροφοριών και αποδίδει ένα πρότυπο συμπεριφοράς σε όλα τα μέλη μιας συγκεκριμένης ομάδας.
- Υπάρχουν 2 είδη στερεοτύπων:
 1. «ετερο-στερεότυπα» (για μια άλλη ομάδα)
 2. «αυτο-στερεότυπα» (για τη δική μας ομάδα)

Τα στερεότυπα μεταβιβάζονται μέσω της κοινωνικοποίησης

- Μπορούν να μετατραπούν σε προκαταλήψεις

Προκαταλήψεις

- Οι προκαταλήψεις οδηγούν στο σχηματισμό προκατειλημμένων απόψεων -> ορίζουμε πριν δούμε
- Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις οδηγούν σε μια επιλεκτική ερμηνεία της πραγματικότητας: τα υιοθετούμε ασυνείδητα και βλέπουμε μόνο τις πτυχές των προσώπων που επιβεβαιώνουν τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις μας.

([ELA material](#)) (Sara Natalini – ELA trainer - ELA, 2022)

Ένα στερεότυπο είναι η σύνδεση ενός ατόμου ή μιας κοινωνικής ομάδας με ένα σύνολο χαρακτηριστικών. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τόσο θετικά όσο και αρνητικά χαρακτηριστικά, όπως οι Αφρικανοί Αμερικανοί είναι υπέροχοι στα αθλήματα ή οι Αφρικανοί Αμερικανοί είναι πιο βίαιοι από οποιαδήποτε άλλη φυλή στις Ηνωμένες Πολιτείες. Υπάρχουν πολλοί τύποι στερεοτύπων: φυλετικά, πολιτιστικά, σχετικά με το φύλο, με συγκεκριμένες ομάδες ατόμων (π.χ. Φοιτητές), τα οποία είναι πολύ προφανή στη ζωή πολλών ανθρώπων.

Η προκατάληψη (Prejudice) ορίζεται ως άδικη αρνητική στάση απέναντι σε μια κοινωνική ομάδα ή ένα μέλος αυτής της ομάδας. ^[11] Οι προκαταλήψεις μπορούν να προέρχονται από πολλά πράγματα που παρατηρούνται σε μια διαφορετική κοινωνική ομάδα, όπως (αλλά όχι μόνο): το βιολογικό φύλο (sex), το κοινωνικό φύλο (gender), τη φυλή / εθνικότητα ή τη θρησκεία. Σχετίζεται άμεσα με τα στερεότυπα, επειδή ένα στερεότυπο μπορεί να επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αισθάνονται απέναντι σε μια άλλη ομάδα, εξ ου και η προκατάληψη.

https://el.wikipedia.org/wiki/Ασυνείδητη_προκατάληψη_ή_ασυνείδητο_στερεότυπο

Σκοπός: Η κατανόηση της διαφορετικής καταγωγής και κουλτούρας και το πώς αυτά διαμορφώνουν τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις. Πώς επιδρούν στις καθημερινές μας δράσεις, χαρακτηρίζουν την κρίση μας και μας οδηγούν κάποιες φορές σε εσφαλμένα συμπεράσματα.

Στόχος: Να αντιληφθούν οι μαθητές/μαθήτριες τις ανωτέρω έννοιες. Να είναι ενήμεροι σχετικά με την πόλωση και τα συναισθήματα που δημιουργούν και πως δεν πρέπει εύκολα να χαρακτηρίζουμε κάποιον/κάποια και να βγάζουμε συμπεράσματα γι' αυτόν/την, από την καταγωγή, το ντύσιμο, τα εξωτερικά χαρακτηριστικά μιας και ο καθένας μας βλέπει με τα δικά του "γυαλιά".

Δραστηριότητα 4: Πραγματικότητα από 3 οπτικές (Reality in 3 Angles)

Μέσω της δραστηριότητας θα καταγραφούν οι τρεις οπτικές: **Περιγραφή, Ερμηνεία, Αξιολόγηση**. Όλοι μας βλέποντας οτιδήποτε χρησιμοποιούμε τη μία, τις δύο ή και τις τρεις οπτικές για να το αντιληφθούμε. Αυτές επηρεάζονται από τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις μας.

Φωτογραφίες από το υλικό του ELA:
(Sara Natalini – ELA trainer - ELA, 2022)

Εικόνα 1: Γυναίκες ντυμένες νύφες γιορτάζουν την ημέρα της Αγίας Αγκάθας στη Σικελία

Εικόνα 2: Ένας άντρας ενθαρρύνει τον γιο του πριν από την πρώτη του πομπή της Μεγάλης Εβδομάδας στο Βαγιαδολίδ της Ισπανίας

1. Επιλέξτε εικόνες πολιτιστικών σκηνών από πολιτισμούς διαφορετικούς από τον πολιτισμό των συμμετεχόντων, όπως οι παραπάνω. Οι καλύτερες φωτογραφίες είναι οι πιο διαφορούμενες, φωτογραφίες που απεικονίζουν μια μορφή αλληλεπίδρασης ή μια σκηνή που δεν είναι γνωστή στους συμμετέχοντες. Επιλέξτε εικόνες με λεζάντες, οι οποίες όμως θα πρέπει να κρυφτούν και να εμφανιστούν μόνο μετά την άσκηση, καθώς οι συμμετέχοντες θα θελήσουν άμεσα να μάθουν την «αλήθεια».
2. Λέμε στα παιδιά να σημειώσουν μεμονωμένα ό,τι αρχικά τους έρχεται στο μυαλό κοιτάζοντας τις εικόνες (μονολεκτικά όχι να περιγράψουν την εικόνα). Τα παροτρύνουμε σε καταιγισμό ιδεών αφού εξηγήσουμε συνοπτικά την περιγραφή, την ερμηνεία, την αξιολόγηση (Τι βλέπω - Τι σκέφτομαι για αυτό που βλέπω - Τι αισθάνομαι για αυτό που βλέπω).
3. Λέμε στα παιδιά να σχηματίσουν ομάδες των δύο ή τριών και να τοποθετήσουν κάθε στοιχείο που έγραψαν σε μία από τις τρεις κατηγορίες. Είναι σημαντικό να δώσουμε οδηγίες στα παιδιά ότι σε αυτό το

σημείο δεν μπορούν να προσθέσουν κανένα στοιχείο, απλώς πρέπει να ταξινομήσουν αυτά που έγραψαν στον αρχικό καταγισμό ιδεών.

4. Οι μαθητές/ τριες παραμένουν στις ομάδες τους και ανακοινώνουν στην τάξη τα αποτελέσματά τους. Κάνουμε την τελική συζήτηση και ενημέρωση. Κάθε ομάδα θα παρουσιάσει τη φωτογραφία της και τη λίστα με τα αντικείμενα χωρισμένα στις τρεις κατηγορίες. Οι υπόλοιπες ομάδες καλούνται να κάνουν σχόλια μόνο σχετικά με τη θέση κάθε στοιχείου και όχι γιατί ανέφεραν ένα συγκεκριμένο θέμα. Αποκαλύψτε μόνο στο τέλος την αρχική λεζάντα.

Εικόνα 3: Η δένδροφύτευση είναι μια ιεροτελεστία για τους νέους Καναδούς

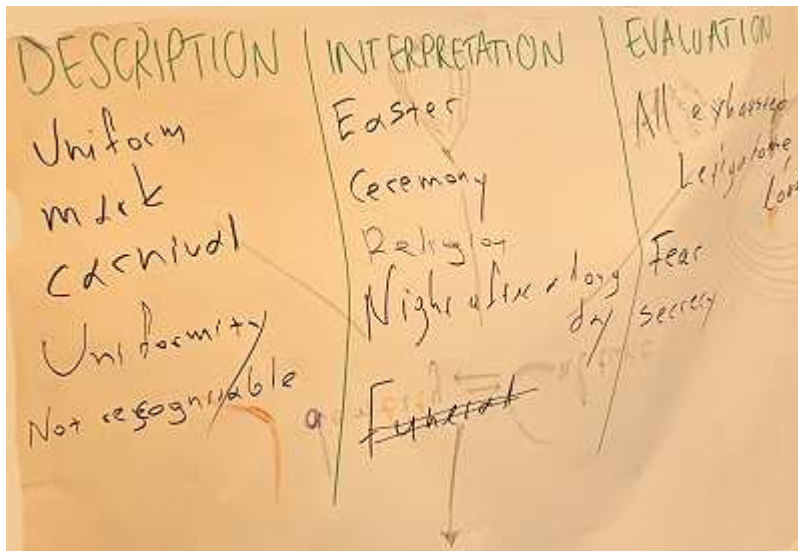
Εικόνα 4: Χέρι-χέρι, τυφλοί μαθητές στο σχολείο Nivekananda Mission Asram στη Δυτική Βεγγάλη, Ινδία, περπατούν στην τάξη γυμναστηρίου

Υλικά: Χαρτί και μαρκαδόροι ή πίνακας και μαρκαδόροι /κιμωλίες (3 στήλες: περιγραφή, ερμηνεία, αξιολόγηση)· μεγάλες εικόνες σκηνών «άλλου πολιτισμού».

Απολογισμός και αξιολόγηση

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις ακόλουθες ερωτήσεις για την ενημέρωση.

- Ποιο ήταν το πιο δύσκολο κομμάτι αυτής της άσκησης; Τι το έκανε τόσο δύσκολο;
- Πώς μπορούν αυτές οι πτυχές να συνδεθούν με τη ζωή και τις εμπειρίες μας;
- Πώς αντιδρούμε σε καταστάσεις/πρόσωπα για πρώτη φορά;
- Πώς συνδέονται αυτές οι έννοιες με στερεότυπα και προκαταλήψεις;

Δραστηριότητα 5: Φαύλος κύκλος της προκατάληψης

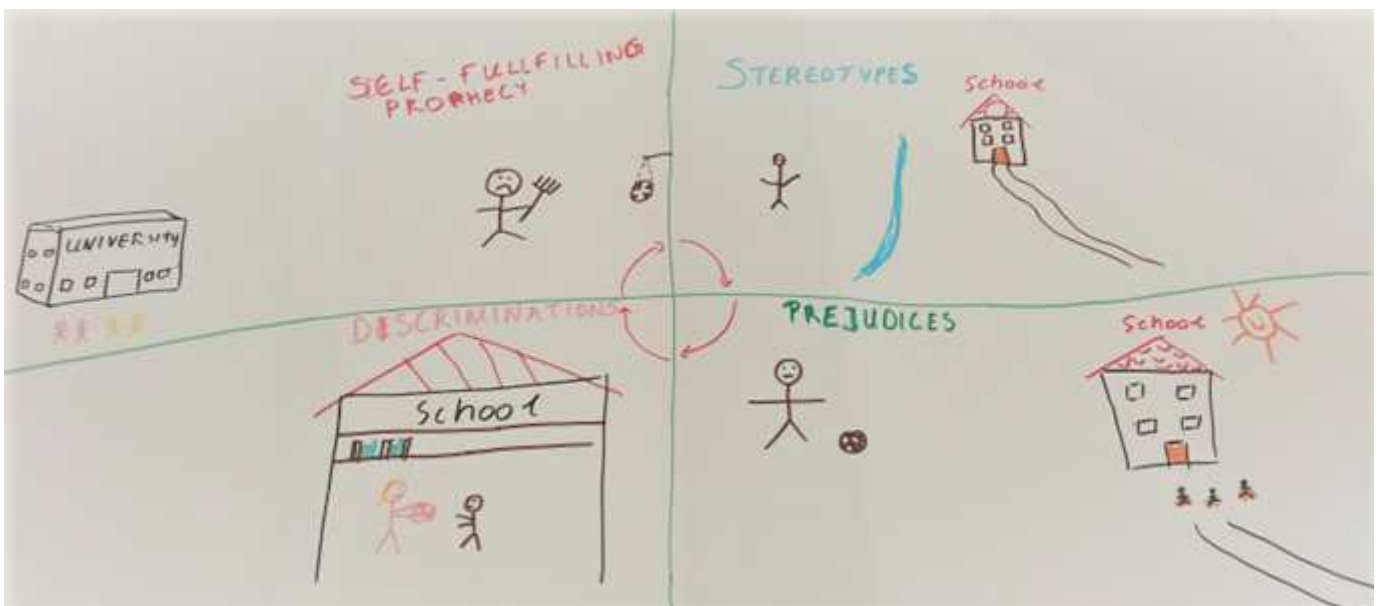
Σκοπός: Να γίνει κατανοητό το πώς συνδέονται μεταξύ τους οι έννοιες στερεότυπα – προκαταλήψεις – διακρίσεις.

Σε χαρτί του μέτρου σχηματίζει ο/η εκπαιδευτικός έναν κύκλο χωρισμένο σε τέσσερα μέρη, όπου κάθε ένα τεταρτημόριο αποτελεί τα στερεότυπα, τις προκαταλήψεις, τις διακρίσεις και τις αυτοεκπληρούμενες προφητείες.

Ο/Η εκπαιδευτικός αφού εξηγήσει την κάθε έννοια και αναφέρει και κάποιο παράδειγμα αφήνει τα παιδιά να ζωγραφίσουν μία περίπτωση, σχεδιάζοντας κάτι σε όλα τα τεταρτημόρια.

Στο τέλος γίνεται επίδειξη και συζήτηση στην τάξη.

Υλικά: Χαρτί του μέτρου, μαρκαδόροι.

Δραστηριότητα 6: Παιχνίδι ρόλων

Σκοπός: Μέσω της δραστηριότητας τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τα στερεότυπα που έχουν στο μυαλό τους σχετικά με τα χαρακτηριστικά που μπορεί να διακρίνουν έναν άνθρωπο. Για παράδειγμα «ο ψεύτης» είναι ένα άτομο που περιμένουμε να μας πει ψέματα ή που θα ήμασταν πολύ επιφυλακτικοί σε ό,τι μας έλεγε· «το παιδί των πλούσιων» θεωρούμε ότι έχει την οικονομική ευχέρεια να καταφέρει τα πάντα ή ότι οι γονείς μπορούν με την οικονομική τους δύναμη να καταφέρουν πολλά ή να επηρεάσουν τους πάντες.

Το παιχνίδι μπορεί να γίνει με διαφορετικούς τρόπους:

1. Σε ομάδες. Κάθε ομάδα παιδιών (6 έως 10), όπου το καθένα παίρνει από ένα ρόλο ενός μαθητή με κάποιο χαρακτηριστικό (συνήθως θετικό). Ο εκάστοτε μαθητής δεν γνωρίζει τον ρόλο του. Ο ρόλος του κάθε μαθητή είναι γραμμένος σε χαρτάκι στερεωμένο στο μέτωπό του ώστε να είναι ορατός μόνο στους υπόλοιπους μαθητές. Οι μαθητές υποτίθεται ότι πρέπει να συνεργαστούν για να συντονίσουν κάποια σχολική εκδήλωση, αναλαμβάνοντας ο καθένας να κάνει κάτι, όπως να πείσουν δασκάλους /λες, καθηγητές /τριες και γονείς, να οργανώσουν τις λεπτομέρειες της εκδήλωσης (φαγητά, αναψυκτικά, μουσική, διαμόρφωση χώρου κ.α.).
2. Τα παιδιά διαβάζουν τις ταμπέλες των άλλων και μέσα από τις συζητήσεις τους, πρέπει το κάθε παιδί να ανακαλύψει τον ρόλο του. Κανένας δεν πρέπει να αποκαλύψει άμεσα στον άλλον ακριβώς το ποιος είναι ο ρόλος του. Για παράδειγμα στον «όμορφο» θα πρέπει να του λέμε στην κουβέντα το πόσο χαριτωμένος είναι σήμερα, ότι με την παρουσία του θα κατάφερε πολλά κτλ. Προτεινόμενοι ρόλοι είναι:
 - a. Εκφραστικός
 - b. Το παιδί των πλούσιων
 - c. Ντροπαλός/ντροπαλή
 - d. Ο/Η το έχω με την τεχνολογία
 - e. Αγαπητός/τη του δασκάλου/δασκάλας
 - f. Ο/Η όμορφος/όμορφη
 - g. Ο/Η καλλίφωνος/καλλίφωνη
 - h. Ο/Η ζωγράφος
 - i. Ο/Η ανυπόμονος/ανυπόμονη.
3. Δίνονται στα παιδιά ρόλοι ή χαρακτηρισμοί από κάποιον συμμαθητή τους ή κάποιον δάσκαλο, πάντα θετικοί, που να του ταιριάζουν και ο μαθητής προσπαθεί να τους μαντέψει. Ο ίδιος ο μαθητής μπορεί να κάνει ερωτήσεις στα άλλα παιδιά τα οποία απαντούν μονολεκτικά (ΝΑΙ/ΟΧΙ).
4. Το αντίθετο από την παραπάνω περίπτωση, όπου ο/η μαθητής/τρια ορίζει τον ρόλο του, τον γράφει σε ένα κρυφό χαρτάκι και οι άλλοι προσπαθούν να τον μαντέψουν κάνοντάς του ερωτήσεις που απαντώνται μονολεκτικά (ΝΑΙ/ΟΧΙ). Στο τέλος γίνεται

Πηγή φωτογραφίας: <https://www.leicestermercury.co.uk/news/local-news/huge-role-play-cafe-kids-1963231>

Πηγή φωτογραφίας: https://www.shopitnow.gr/guess?qclid=Cj0KCQiAo-yfBhD_ARIsANr56q6jyMJILMcKXnepB1x8VTuXL3G8cXmwZvdwYISRmfYqF7oaQuhQI8caAv_2EALw_wcB

Υλικά: Αυτοκόλλητα χαρτάκια, μαρκαδόροι.

Δραστηριότητα 7: Ο κίνδυνος της μονοσήμαντης ιστορίας (Η ιστορία από μία μόνο οπτική)

Σκοπός: Να γίνει αισθητό το πώς επηρεαζόμαστε όταν ακούμε μία ιστορία μόνο από τη μεριά/σκοπιά του ενός εμπλεκόμενου.

Προβάλλεται η ιστορία ζωής κάποιου ανθρώπου που έχει φύγει από τον τόπο του, π. χ. μετανάστης, και πώς αντιμετωπίστηκε στην αρχή στην καινούρια του πατρίδα και πώς κατάφερε στη συνέχεια να μειώσει, αν όχι να εξαλείψει τελείως, τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις. Η ιστορία μπορεί να δραματοποιηθεί ή οι μαθητές να παρουσιάσουν τις δικές τους προσωπικές ιστορίες.

“Show a people as one thing — as only one thing — over and over again, and that is what they become.”

[TED Talk By Chimamanda Ngozi Adichie](#)

(Sara Natalini – ELA trainer - ELA, 2022)

Βασισμένοι στην παραπάνω ιστορία (τα παιδικά χρόνια της Χιμάντρα) ή σε κάποια παρόμοια εκτελέστε τα παρακάτω βήματα. Η ιστορία μπορεί να βρεθεί και στο Παράρτημα, αν δεν μπορεί να παίξει στο youtube.

- Χωριστείτε σε ομάδες. Κάθε ομάδα θα λάβει τη μεταγραφή των μεμονωμένων ιστοριών που λέγονται στο βίντεο, των Fide's και Chimamanda's.
- Επινοήστε έναν τρόπο στην ομάδα για να αναπαραστήσετε το αποτέλεσμα της μεμονωμένης ιστορίας, χωρίς τη χρήση κοινής γλώσσας (δράμα, τέχνη, μιμήσεις, πολύγλωσση ιστορία, κ.λπ.). Έχετε 20-30 λεπτά για να δημιουργήσετε την αναπαράστασή σας.
- Δείξτε την εκπροσώπησή σας στην υπόλοιπη τάξη.

Απολογισμός – Αναστοχασμός

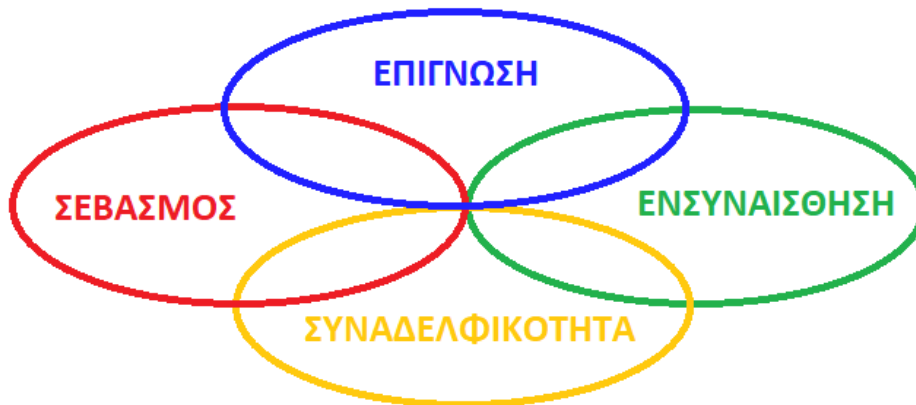
1. Ποια τα οφέλη και οι δυσκολίες στο να μην μπορείς να αναπαραστήσεις μια ιστορία χωρίς να χρησιμοποιήσεις μια κοινή γλώσσα;
2. Ποια είναι η δύναμη των ιστοριών;
3. Πώς είναι να ενδυναμωνόμαστε στο να λέμε τις δικές μας ιστορίες;

Αφήγηση και Εκπαίδευση

1. Μετάδοση γεγονότων με λέξεις, εικόνες ή/και ήχους
2. Μαθητοκεντρική προσέγγιση: οι μαθητές γίνονται πρωταγωνιστές
3. Βελτίωση της γνώσης, της επικοινωνίας, του προβληματισμού, της κριτικής σκέψης και της συνεργασίας
4. Αλληλεπίδραση και κατανόηση μεταξύ του αφηγητή και του κοινού

ΔΡΑΣΗ 3: Δημιουργία μιας Υποστηρικτικής, Συναδελφικής και Συμπεριληπτικής Τάξης

Σκοπός της δράσης είναι χρησιμοποιώντας τις διάφορες τεχνικές που προτείνονται να μπορέσουμε να δείξουμε στα παιδιά ότι όσο διαφορετικοί και να είμαστε μπορούμε να συμμετέχουμε στα δρώμενα της τάξης. Να μπορέσουμε να ενεργοποιήσουμε όλα τα μέλη της τάξης σε κοινές δραστηριότητες, όπου η συνεργασία δεν στηρίζεται στις ίδιες ικανότητες των παιδιών ή στον ίδιο κώδικα επικοινωνίας.

Στόχος: Η ενδυνάμωση της ομαδικότητας, της συμπερίληψης των παιδιών. Να υποδείξουμε νέους ατραπούς συνεργασίας μεταξύ της τάξης. Να επιτύχουμε την αύξηση της δυναμικής της τάξης.

Η συμμετοχή σε μία ομάδα είναι σημαντική γιατί:

- Η ομάδα δίνει στα άτομα ένα αίσθημα ασφάλειας και προστασίας
- Το να ανήκεις σε μια ομάδα συνεπάγεται διάκριση από το ποιος είναι εκτός ομάδας
- Ομαδικοί μηχανισμοί: διάχυση ευθύνης, ουσιαστικές συνεισφορές, κοινωνική μετάδοση

Δημιουργία μιας ομάδας - Τα 8 “c”

Μέσα σε μια υποστηρικτική τάξη οι μαθητές/τριες πρέπει να αισθανθούν ενεργά μέλη μιας ομάδας, χωρίς διακρίσεις και με έντονο το αίσθημα ασφάλειας (Sara Natalini – ELA Trainer, 2022).

Οι ομάδες που θα δημιουργήσει ο δάσκαλος θα πρέπει να στηρίζονται σε τέσσερις βασικούς άξονες: γνώση, σεβασμός, συμμετοχή, ενσυναίσθηση.

Σ’ αυτή την δράση πρέπει να δοθεί έμφαση και στους τέσσερις γενικούς βασικούς άξονες που αναφέρθηκαν παραπάνω (γνώση, σεβασμός, συμμετοχή, ενσυναίσθηση), αλλά και σε οκτώ ακόμη πιο ειδικά “συστατικά”, για να συσταθεί μια αξιόλογη ομάδα χωρίς διακρίσεις, στερεότυπα και προκαταλήψεις ανάμεσα στα μέλη της:

1. Καθαρές προσδοκίες (clear expectations): Παρέχονται οδηγίες για τον ρόλο του καθενός σε μία ομάδα και σιγουρευόμαστε ότι όλοι τον έχουν καταλάβει.

2. Δέσμευση (**Commitment**): Τα μέλη της ομάδας κατανοούν τη σημαντικότητα του ρόλου τους, δεσμεύονται για την εκπλήρωσή του και νιώθουν την αξία της συνεισφοράς τους.
3. Ικανότητες (**Competences**): Τα μέλη της ομάδας έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες, πόρους και υποστήριξη που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της αποστολής.
4. Έλεγχος (**Control**): Η ομάδα πρέπει να έχει αρκετή ελευθερία αλλά και συνεκτικότητα ώστε να αισθάνεται την αυτοδιάθεσή της αλλά και την υπευθυνότητα.
5. Επικοινωνία (**Communication**): Απαραίτητη για τα μέλη της ομάδας, τα οποία πρέπει να γνωρίζουν τα καθήκοντά τους, τις προτεραιότητές τους, να λαμβάνουν σχόλια. Οι διαφορετικές απόψεις είναι ευπρόσδεκτες και οι συγκρούσεις θα αντιμετωπίζονται θετικά.
6. Δημιουργικότητα (**Creativity**): Η ομάδα πρέπει να εκτιμά τη δημιουργική σκέψη, τις μοναδικές λύσεις, τις νέες ιδέες και να επιβραβεύει τα μέλη της ομάδας που αναλαμβάνουν εύλογα ρίσκα για να κάνουν βελτιώσεις.
7. Συνεργασία (**Collaboration**): Η ομάδα πρέπει να κατακτήσει τη συνεργατικότητα. Για αυτό χρειάζεται κατανόηση των ρόλων στην ομάδα (Ποιος είναι ο αρχηγός; Ποιος κρατάει σημειώσεις;..)
8. Συντονισμός (**Coordination**): Οι ομαδικές προσπάθειες πρέπει να συντονίζονται από μια ηγεσία που βοηθά την ομάδα σε ό,τι χρειάζεται και οδηγεί στην επιτυχία.

Πριν ξεκινήσει κάποια από τις επόμενες δραστηριότητες, καλό είναι ο/η δάσκαλος/α να έχει προηγουμένως χωρίσει τα παιδιά σε ομάδες. Αρχικά, τα καθοδηγεί να κατασκευάσουν ένα κολλάζ ή ζωγραφιά όπου θα διακρίνονται τα χαρακτηριστικά της κάθε ομάδας, όπως τα ιδιαίτερα χαρίσματα – χαρακτηριστικά – ικανότητες που έχουν τα μέλη της ή ποιοι είναι οι κώδικες επικοινωνίας μεταξύ των μελών.

Δραστηριότητα 8: Πού ανήκω;

Σκοπός: Τα παιδιά να αντιληφθούν ότι εύκολα μπορούν να συμπεριληφθούν σε μία ομάδα και να γίνουν αποδεκτά έχοντας ελάχιστα κοινά.

Η δραστηριότητα παρουσιάζεται ως παιχνίδι. Ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών, δημιουργείται εσείς κάρτες με ανάλογες/σχετικές λέξεις και εξηγείται πώς θα δημιουργηθούν οι ομάδες.

Παράδειγμα (λέξεις): Νερό – Χυμός πορτοκαλιού – Βενζίνη

Frisbee – Ποδόσφαιρο – Πορτοκαλί

Κερασιά – Δέντρο – Φύλλα

Στο παράδειγμα αυτό θα δημιουργηθούν 3 ομάδες των τριών. Τα χαρτάκια με τις λέξεις θα μοιραστούν τυχαία και τα παιδιά θα πρέπει να σχηματίσουν τις παραπάνω ομάδες, όπου κάθε παιδί έχει κάτι κοινό με τα υπόλοιπα. Δώστε λίγο χρόνο μέχρι να σχηματιστούν οι ομάδες. Μετά ρωτάμε μία – μία τις ομάδες να παρουσιάσουν τα μέλη τους και ένας κάθε φορά αιτιολογεί τη σύνθεση.

Συζήτηση – Αναστοχασμός

1. Ποια συναισθήματα είχατε όταν βρήκατε την ομάδα σας;
2. Βρήκατε εναλλακτικές ομάδες που είχαν και αυτές κάτι κοινό με εσάς;
3. Υπάρχει κάτι κοινό που έχετε όλοι;

Δραστηριότητα 9: Ξεπερνώντας τις σωματικές μας διαφορές (ιδιαιτερότητες)

Σκοπός: Τα παιδιά μέσα από το παιχνίδι να ανακαλύψουν την αξία της συνεργασίας και της εμπιστοσύνης.

Παιχνίδι στην αυλή του σχολείου με έμφαση στην συνεργασία ανάμεσα στα μέλη της ομάδας.

Κανόνες του παιχνιδιού:

1. Ένας μαθητής έχει κλειστά τα μάτια του και τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας, κατόπιν προηγούμενης συνεννόησης, τον καθοδηγούν για να φτάσει με ασφάλεια σε μία καθορισμένη σειρά από αντικείμενα.

Παράδειγμα 1^ο: μία σειρά από αριθμημένα χαρτάκια που είναι σκορπισμένα και πρέπει να μαζευτούν με τη σειρά αρίθμησής τους.

Παράδειγμα 2^ο: τα ονόματα 10 χωρών σε τυχαία σκορπισμένα χαρτάκια τα οποία πρέπει να μαζευτούν με τη σειρά που συναντάει κάποιος τις χώρες ερχόμενος από την ανατολή προς τη δύση.

2. Τα παιδιά σχηματίζουν έναν κύκλο και ο μαθητής/τρια με τα κλειστά μάτια είναι στο κέντρο.
3. Τα παιδιά οδηγούν τον μαθητή/τρια χωρίς να τον ακουμπούν, αλλά κάνοντας χρήση μη λεκτικού κώδικα. Δηλαδή δεν τον οδηγούν με λέξεις αλλά με άλλους ήχους (παλαμάκια, χτύπημα δαχτύλων κ.α).
4. Οι ήχοι είναι προκαθορισμένοι από πριν και μόνο αυτοί μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

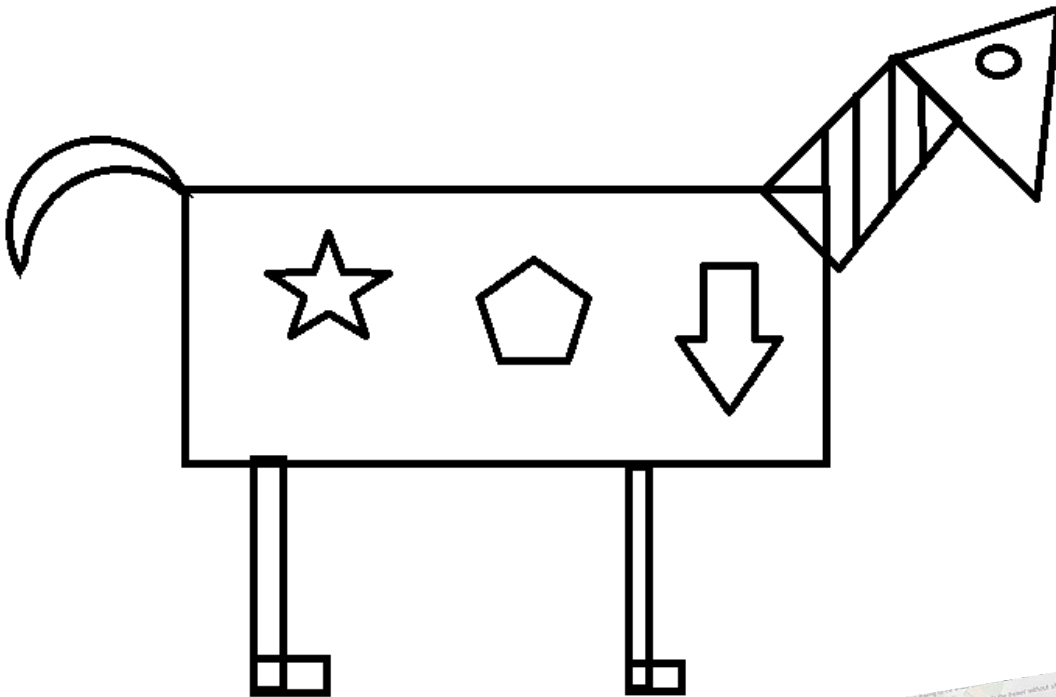

Αναστοχασμός – Συζήτηση : Πώς ένοιωσαν τα παιδιά; Θα μπορούσαν να συμμετέχουν παιδιά που δεν μιλάνε τη γλώσσα μας;

Δραστηριότητα 10: Τα ζευγάρια που ζωγραφίζουν

Σκοπός: Καλλιέργεια της εμπιστοσύνης μεταξύ των μαθητών/τριων

- Ο/Η εκπαιδευτικός χωρίζει την τάξη σε ζευγάρια. Αν ο αριθμός είναι περιττός τότε ο /η ίδιος/ίδια συμπληρώνει ένα ζευγάρι.
- Τα δύο παιδιά του κάθε ζευγαριού κάθονται πλάτη με πλάτη.
- Μοιράζεται στα ζευγάρια από ένα χαρτί με ένα σχέδιο από απλά σχήματα (παράδειγμα στην εικόνα) στο ένα μέλος κάθε ζευγαριού. Το άλλο μέλος δεν πρέπει να βλέπει.
- Το παιδί του ζευγαριού που δεν έχει πάρει σχέδιο, έχει ένα λευκό χαρτί και μολύβι.
- Το παιδί με το σχέδιο περιγράφει όσο πιο πιστά μπορεί το σχέδιο στο άλλο παιδί. Το άλλο παιδί, που ζωγραφίζει, δεν μπορεί να κάνει ερωτήσεις. Μόνο απαντάει σε ερωτήσεις που μπορεί να κάνει το παιδί που περιγράφει το σχέδιο. Ερωτήσεις όπως: Το κατάλαβες; Το ζωγράφισες; Να συνεχίσω;
- Οι ομάδες έχουν συγκεκριμένο χρόνο στη διάθεσή τους για να ολοκληρώσουν το σχέδιο.
- Στο τέλος τα σχέδια συλλέγονται και βλέπουμε ποια ομάδα πλησίασε πιο πολύ.

Δραστηριότητα 11: Οι χήνες

Σκοπός: Να δουν οι μαθητές/ μαθήτριες ότι η συνεργασία και η εμπιστοσύνη είναι έννοιες που συνδέονται με τη ζωή και τον τρόπο δράσης όχι μόνο στους ανθρώπους αλλά και στα ζώα.

Μέσα από παιχνίδια μίμησης τα παιδιά θα συνεργαστούν μεταξύ τους σε ομάδες. Θα προσπαθήσουν να μιμηθούν ρόλους ζώων και συγκεκριμένα ενός μικρού σμήνους από χήνες. Οι χήνες ως αποδημητικά πουλιά ταξιδεύουν μεγάλες αποστάσεις και η συνεργατικότητα είναι θέμα που συνδέεται άμεσα με την επιβίωσή τους.

Η δραστηριότητα αυτή συστήνεται για μεγαλύτερα παιδιά (Ε΄ ή Στ΄), ώστε να μπορέσουν να αντιληφθούν καλύτερα τις έννοιες του συγκεκριμένου βιωματικού παιχνιδιού.

Βήματα:

1. Χωρίστε τα παιδιά της τάξης σε ζευγάρια.
2. Κάθε ζευγάρι θα λάβει ένα κομμάτι χαρτί.
3. Η κάθε ομάδα διαβάζει τι προτείνει το κείμενο στο χαρτί της σχετικά με το «τι μπορούμε να μάθουμε από τις χήνες για τη συνεργασία».
4. Στη συνέχεια, η κάθε ομάδα θα πρέπει να βρει έναν τρόπο να περιγράψει στις άλλες ομάδες τι αφορά το κείμενο της. ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ να χρησιμοποιήσει την Ελληνική γλώσσα (ή οποιαδήποτε άλλη γλώσσα), αλλά μπορεί να μιμηθεί, να χρησιμοποιήσει χειρονομίες κλπ.
5. Τα άλλα ζευγάρια παρακολουθούν και προσπαθούν να μαντέψουν τι περιγράφουν.

Ακολουθούν τα κείμενα που μπορείτε να μοιράσετε στα παιδιά:

Τι μπορούμε να μάθουμε από τις χήνες για τη συνεργασία;

Source: <http://lenwilson.us/5-thing-geese-can-teach-us-about-teamwork/>

1. Όταν οι χήνες πετούν μαζί, κάθε χήνα παρέχει επιπλέον ανύψωση και μειώνει την αντίσταση του αέρα για τη χήνα που πετά πίσω της. Κατά συνέπεια, πετώντας μαζί σε σχηματισμό V, οι επιστήμονες εκτιμούν ότι ολόκληρο το κοπάδι μπορεί να πετάξει περίπου 70% μακρύτερα με την ίδια ποσότητα ενέργειας από ότι αν κάθε χήνα πετούσε μόνη της. Οι χήνες έχουν ανακαλύψει ότι μπορούν να φτάσουν στον προορισμό τους πιο γρήγορα και με λιγότερη ενέργεια όταν πετούν μαζί σε σχηματισμό. Όταν οι άνθρωποι συνεργάζονται αρμονικά σε ομάδες, μοιράζονται κοινές αξίες και κοινό προορισμό, όλοι φτάνουν στον προορισμό πιο γρήγορα και πιο εύκολα, επειδή η ενέργεια και ο ενθουσιασμός του ενός (ξε)σηκώνει τους άλλους.

2. Όταν μια χήνα πέφτει από το σχηματισμό V, γρήγορα ανακαλύπτει ότι χρειάζεται πολύ περισσότερη προσπάθεια και ενέργεια για να πετάξει. Κατά συνέπεια, αυτή η χήνα θα επιστρέψει γρήγορα στον σχηματισμό για να εκμεταλλευτεί την ανυψωτική δύναμη που προέρχεται από το να πετούν μαζί. Μερικές φορές, τα άτομα που παίζουν σε ομάδες εγκαταλείπουν την ομάδα και προσπαθούν να πετύχουν τους στόχους μόνοι τους. Ωστόσο, όπως οι χήνες, συνήθως ανακαλύπτουν ότι τους λείπει η συνέργεια και η ενέργεια που έρχεται όταν αποτελούν ενεργό μέρος μιας συνεκτικής ομάδας που κινείται προς τον προορισμό τους και θέλουν να επιστρέψουν στην ομάδα.

3. Η χήνα που πετάει στο μπροστινό μέρος του σχηματισμού (αρχηγός) ξοδεύει την περισσότερη ενέργεια γιατί είναι η πρώτη που διασπά τη ροή του αέρα που παρέχει την πρόσθετη ανύψωση για όλες τις χήνες που ακολουθούν πίσω της. Κατά συνέπεια, όταν η χήνα αρχηγός κουράζεται, φεύγει από τη θέση και μετακινείται στο πίσω μέρος του σχηματισμού, όπου η αντίσταση είναι μικρότερη και μια άλλη χήνα μετακινείται στην ηγετική θέση.

Αυτή η εναλλαγή θέσης συμβαίνει πολλές φορές κατά τη διάρκεια του μακρινού ταξιδιού σε θερμότερα κλίματα. Όταν μια ομάδα λειτουργεί καλά, διάφορα μέλη της ομάδας μπορεί να αναλάβουν τον ηγετικό ρόλο για κάποιο χρονικό διάστημα λόγω μιας συγκεκριμένης εξειδίκευσης ή εμπειρίας. Κατά συνέπεια, στις καλές ομάδες, όλοι έχουν την ευκαιρία να υπηρετήσουν ως ηγέτης αλλά και ως ακόλουθος.

4. Επίσης κάνουν συχνά δυνατούς ήχους κορναρίσματος καθώς πετούν μαζί. Οι επιστήμονες εικάζουν ότι αυτό το κορναρίσμα είναι ο τρόπος τους να επικοινωνούν μεταξύ τους κατά τη διάρκεια της μεγάλης πτήσης τους. Ομοίως, όταν εργάζεστε σε ομάδες, είναι εξαιρετικά σημαντικό για κάθε μέλος της ομάδας να επικοινωνεί τακτικά με όλα τα άλλα μέλη της ομάδας. Οι ομάδες συχνά καταρρέουν λόγω της έλλειψης επαρκούς επικοινωνίας μεταξύ των διαφόρων μελών της ομάδας. Ίσως οι ανθρώπινες ομάδες μπορούν να μάθουν από τα ιπτάμενα κοπάδια χηνών ότι η συνεχής επικοινωνία μεταξύ των μελών είναι εξαιρετικά σημαντική για την αποτελεσματική μετάβαση προς έναν κοινό προορισμό.

5. Οι επιστήμονες ανακάλυψαν επίσης ότι όταν μια χήνα αρρωστήσει, πυροβοληθεί ή τραυματιστεί και φύγει έξω από το σχηματισμό, δύο άλλες χήνες θα βγουν εκτός σχηματισμού και θα παραμείνουν με την εξασθενημένη χήνα. Θα μείνουν και θα προστατεύσουν την τραυματισμένη χήνα από τα αρπακτικά, μέχρι να μπορέσει να πετάξει ξανά ή να πεθάνει. Ομοίως, οι ανθρώπινες ομάδες λειτουργούν καλύτερα όταν κάνουν περισσότερα από το να δουλεύουν μαζί, αλλά φροντίζουν για την ευημερία του άλλου.

Συμπέρασμα

Μία ομάδα που επιδιώκει να πετύχει κορυφαία απόδοση μέσω της αποτελεσματικής ομαδικής εργασίας, θα πρέπει να εφαρμόζει τις ίδιες αρχές με τις χήνες για να φτάσει στον προορισμό της. Ακολουθεί ένας κατάλογος αρχών που βασίζονται στα διδάγματα από τις χήνες:

1. Δημιουργήστε ένα κοινό όραμα, μια κοινή κατεύθυνση και αμοιβαίους στόχους.
2. Δημιουργήστε μια αίσθηση κοινότητας και συνεργασίας γύρω από το κοινό όραμα και τους αμοιβαίους στόχους.
3. Προωθήστε την έννοια της συλλογικής ευθύνης για την επίτευξη των στόχων της ομάδας.
4. Ζητήστε από τα μέλη της ομάδας να μοιραστούν ηγετικούς ρόλους και ευθύνες, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αναλάβουν την ευθύνη.
5. Ενθαρρύνετε και επιβραβεύστε την ανταλλαγή ιδεών, πόρων, δεξιοτήτων και γνώσεων σε όλη την ομάδα.
6. Απευθυνθείτε και βοηθήστε έναν συμπαίκτη που μπορεί να δυσκολεύεται.
7. Προωθήστε μια ατμόσφαιρα ενότητας και αρμονίας.
8. Ενθαρρύνετε, ποτέ μην αποθαρρύνετε ή κατηγορείτε.

Πηγή φωτογραφίας: <https://slideplayer.com/slide/4204399/>

Δραστηριότητα 12: Οι αναπηρίες δεν μας περιορίζουν!

Σκοπός: Κατανόηση της διαφορετικότητας, της συνεργασίας και καλλιέργεια της ενσυναίσθησης.

Στόχοι: Τα παιδιά να κατανοήσουν τις ανάγκες και τις διαφορές των άλλων ανθρώπων, την έννοια της ιδιότητας μέλους και να προβληματιστούν σχετικά με τον τρόπο προώθησης της συμπερίληψης

Αναγνώριση προσωπικών μοτίβων επικοινωνίας που μπορούν να ενθαρρύνουν ή να εμποδίσουν την αποτελεσματικότητα της συμπερίληψης.

Υλικά

Φύλλα χαρτιού A4, μαρκαδόροι, χαρτοταινία, χαρτάκια Post-it (15 ανά ομάδα). Μαντήλια για κλείσιμο ματιών και μπαστούνια (1 ανά ομάδα). Smartphone του εκπαιδευτικού για την καταγραφή των ηχητικών.

Οδηγίες

1. Χωρίστε την τάξη σε ομάδες των περίπου πέντε έως επτά ατόμων. Εξηγήστε στις ομάδες ότι πρέπει να ολοκληρώσουν μια πρόκληση **8 αποστολών**. Ορίστε ένα συγκεκριμένο χρονικό όριο (π.χ. 20 λεπτά).
2. Επιλέξτε μερικά άτομα σε κάθε ομάδα που θα έχουν αναπηρίες. Το ένα παιδί θα έχει δεμένα τα μάτια (τυφλός), ο άλλος θα έχει ωτοασπίδες ή θα ακούει μουσική πολύ υψηλής έντασης (κωφός), κάποιος επιτρέπεται να μιλά μόνο σε άλλη γλώσσα εκτός από την κοινή γλώσσα (εναλλακτικά ήχοι ζώων), ένα μέλος δεν επιτρέπεται να μιλάει (μουγκός), κάποιος δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει το δεξί/αριστερό του χέρι κ.λπ. Η επιλογή των αναπηριών δεν πρέπει να είναι τυχαία. Αναθέστε τις αναπηρίες προσεκτικά δίνοντας προσοχή στα εξής: τις δεξιότητες κάθε ατόμου με τρόπο ώστε να δημιουργούνται ομάδες ίσων δυνατοτήτων και αδυναμιών. Αποφύγετε τη δημιουργία απογοήτευσης μεταξύ των μελών της ομάδας. Μπορείτε να αυξήσετε την πολυπλοκότητα των αναπηριών, ανάλογα με τον συγκεκριμένο στόχο που έχετε, π.χ. κάποιος επιτρέπεται να χρησιμοποιεί μόνο τη γλώσσα του σώματος ή κάποιος επιτρέπεται να απαντά μόνο σε ερωτήσεις με ναι/όχι κ.λπ.
3. Εξηγήστε πώς προσδιορίζεται η νικήτρια ομάδα: ο συντονιστής θα το κάνει κρίνοντας στο τέλος της πρόκλησης πόσους πόντους πήρε η ομάδα ανά αποστολή.
4. Μετά την καθορισμένη ώρα οι ομάδες παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της δουλειάς τους, ο/η εκπαιδευτικός κατανέμει τους βαθμούς και αναδεικνύεται η νικήτρια ομάδα.

Πηγή φωτογραφίας:
https://medium.com/@skern_70924/the-reality-of-inclusion-style-learning-697daabf4723

Παραδείγματα αποστολών

1. Δημιουργήστε κάτι για να φορέσει ο εκπαιδευτής, όπως καπέλο ή γραβάτα (10 πόντοι, 5 πόντοι αν το φοράει ήδη ο εκπαιδευτής).
2. Κάντε μια λίστα με ορισμένα πράγματα μοναδικά για κάθε άτομο της ομάδας (1 βαθμός για κάθε μοναδικό πράγμα που αναφέρεται).
3. Επιλέξτε ένα συστατικό που είναι παραδοσιακό στην κουζίνα της χώρας σας (ένα υλικό ανά άτομο). Επινοήστε μια νέα συνταγή χρησιμοποιώντας όλα τα υλικά (10 βαθμοί, έξτρα 5 βαθμοί στην πιο δημιουργική συνταγή).

4. Τραγουδήστε ένα τραγούδι που γνωρίζετε όλοι μαζί για τουλάχιστον 30 δευτερόλεπτα και ηχογραφήστε το(15 πόντοι).
5. Δημιουργήστε μια πυραμίδα χρησιμοποιώντας 15 post-it - χρησιμοποιήστε τα όλα (10 βαθμοί, 5 βαθμοί στην πιο δημιουργική πυραμίδα).
6. Μιμηθείτε έναν διάσημο χαρακτήρα (φανταστικό ή πραγματικό) για να μαντέψει ο εκπαιδευτής (10 βαθμοί).
7. Δημιουργήστε ένα πορτρέτο της ομάδας στην οποία κάθε άτομο αντιπροσωπεύεται με κάποιο τρόπο (10 βαθμοί, 5 βαθμοί στο πιο δημιουργικό πορτρέτο).
8. Ονομάστε την ομάδα σας και καταλήξτε σε ένα σύνθημα (5 βαθμοί για το όνομα, 5 βαθμοί για το σλόγκαν, 3 πόντοι αν έχει ρυθμό).
9. Βρείτε τις γεωγραφικές συντεταγμένες των τόπων που γεννήθηκε ο καθένας σας. Κοιτάζοντας τον χάρτη, βρείτε ένα μέρος που είναι (περίπου) εξίσου μακριά από όλα τα μέρη που γεννηθήκατε (10 βαθμοί).
10. Επιλέξτε ένα άτομο στην ομάδα που πρέπει να μάθει αριθμούς από το 1 έως το 5 στη γλώσσα ενός μέλους της ομάδας που μιλά διαφορετική γλώσσα (10 βαθμοί, 5 βαθμοί εάν το επιλεγμένο άτομο μπορεί να επαναλάβει τους αριθμούς στον εκπαιδευτή).

Πηγή φωτογραφίας: https://medium.com/@skern_70924/the-reality-of-inclusion-style-learning-697daabf4723

Αναστοχασμός και αξιολόγηση

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Πώς ήταν να είσαι ανάπηρος;
- Πώς νιώθεις τώρα χωρίς την αναπηρία;
- Λειτουργούσατε ως ομάδα;
- Υποστήριξε η ομάδα αυτούς που είχαν ορισμένες αναπηρίες;
- Το ότι ήταν ανάπηροι σήμαινε ότι και αυτοί οι άνθρωποι δεν πήραν πρωτοβουλία;
- Με ποιους άλλους τρόπους θα μπορούσαμε να τους ενεργοποιήσουμε;

ΔΡΑΣΗ 4: Ενσυναίσθηση και Συγκρούσεις

Η τελευταία ενότητα προστέθηκε στον παρόντα οδηγό καθώς αποτέλεσε και αυτή μέρος της εκπαίδευσης, όπου ανήκουν και όλα τα προηγούμενα. Είναι αυτονόητο ότι η προσπάθεια “καλλιέργειας” μίας συμπεριληπτικής τάξης, όπου θα γίνεται αποδεκτή η διαφορετικότητα και δεν θα υφίστανται στερεότυπα και προκαταλήψεις, δεν μπορεί να γίνει αν η τάξη δεν αποτελεί ένα γόνιμο γι’ αυτό τόπο. Στην παραπάνω λοιπόν προσπάθεια “καλλιέργειας” ένα συστατικό προς την επιτυχία είναι η σωστή διαχείριση των διαφόρων συγκρούσεων που μπορεί να προκύψουν στην τάξη αλλά και η ενίσχυση της ενσυναίσθησης των μαθητών /μαθητριών.

Σκοπός της τελευταίας ενότητας είναι να δώσει κάποιες πληροφορίες σχετικά με τη διαχείριση κάποιων καταστάσεων στην τάξη. Συγκεκριμένα δίνονται συνοπτικά πληροφορίες χρήσιμες για τη διαχείριση συγκρούσεων στην τάξη και στη συνέχεια στοιχεία για τη δημιουργία υποστηρικτικού κλίματος σε αυτήν.

4.1 Ενσυναίσθηση

Η σημασία της Κοινωνικής Συναισθηματικής Μάθησης (Social Emotional Learning SEL)

Η Κοινωνική Συναισθηματική Μάθηση είναι η εκπαίδευση που σε βοηθά να έχεις καλύτερη αυτογνωσία, διαχείριση συναισθημάτων και επικοινωνία, επίτευξη θετικών στόχων, ενσυναίσθηση, κοινωνικές δεξιότητες και δεξιότητες ηγεσίας αλλά και κριτική σκέψη. Όλα όσα χρειάζεσαι δηλαδή για μια ευτυχισμένη και ψυχικά υγιή ζωή. (Μάρδας, 2023)

Η ικανότητα των ατόμων να αναγνωρίζουν τα δικά τους συναισθήματα και τα συναισθήματα των άλλων ανθρώπων, να κάνουν διάκριση μεταξύ διαφορετικών συναισθημάτων και να τα χαρακτηρίζουν κατάλληλα και να χρησιμοποιούν συναισθηματικές πληροφορίες για να καθοδηγούν τη σκέψη και τη συμπεριφορά.

Η Κοινωνική Συναισθηματική Μάθηση (SEL) έχει αναγνωριστεί και αποδειχθεί ότι είναι ένας σημαντικός παράγοντας που βελτιώνει την ποιότητα ζωής και μπορεί να κάνει τη ζωή πιο ευχάριστη.

Για το λόγο αυτό η συζήτηση γύρω από την Κοινωνική συναισθηματική μάθηση (SEL) γίνεται ολοένα και πιο συχνή και η ανάγκη να τεθεί η συναισθηματική πτυχή στο ίδιο επίπεδο με τη γνωστική στο πεδίο της μάθησης γίνεται όλο και πιο σημαντική. (Sara Natalini – ELA trainer, 2022)

Οι 5 πυλώνες της Κοινωνικής Συναισθηματικής Μάθησης από τον Goleman

1. Αυτογνωσία: ικανότητα να έχω επίγνωση των δικών μου συναισθημάτων καθώς συμβαίνουν
2. Αυτοέλεγχος: διαχειριστείτε τα συναισθήματα και κατανοήστε εάν είναι σκόπιμο να τα εκφράσετε
3. Αυτοκίνητρο: επιμονή να επιδιώκω τους στόχους μου και να σχεδιάζω για αυτούς, ανεξάρτητα από τις περιστάσεις
4. Ενσυναίσθηση: ικανότητα να βιώνεις αυτό που νιώθει ο άλλος
5. Κοινωνικές δεξιότητες: μπορώ να πλοηγηθώ στο κοινωνικό μου τοπίο

Αυτογνωσία

Αυτογνωσία" είναι όρος που χρησιμοποιείται στην ψυχολογία για να περιγράψει τις πληροφορίες που αντλεί ένα άτομο όταν βρίσκει μια απάντηση στην ερώτηση "Πώς είμαι;", "Ποιος είμαι;" (Wikipedia, 2023).

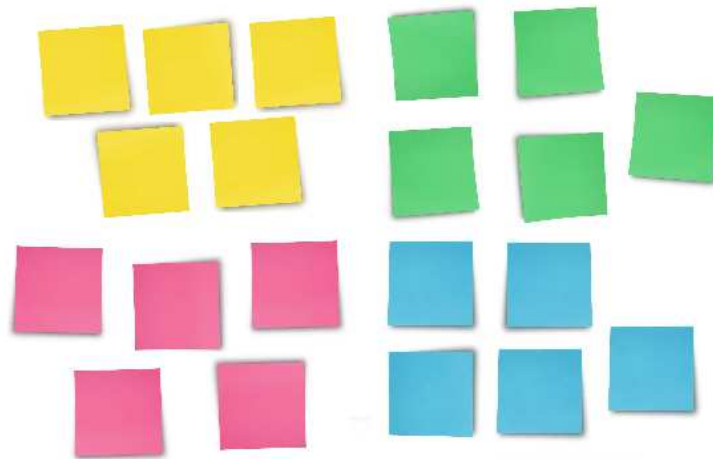
Δραστηριότητα 13: Αυτογνωσία

Σκοπός: Φτιάχνουμε τον χάρτη της Αυτογνωσίας μας, προσπαθώντας να γνωρίσουμε καλύτερα τον εαυτό μας.

Χρησιμοποιούμε πολύχρωμα χαρτάκια post-it τα οποία στο τέλος κολλάμε ομαδοποιημένα όπως φαίνεται παρακάτω.

1. Τα παιδιά δουλεύοντας ατομικά επιλέγουν ένα **συναίσθημα** και το γράφουν σε ένα post-it. Μπορεί να είναι θετικό ή ένα αρνητικό συναίσθημα.
2. Δημιουργούμε και συμπληρώνουμε τον Χάρτη της Αυτογνωσίας: γράψτε κάτι που **λέτε** συνήθως, κάτι που συνήθως **σκεφτέστε** και κάτι που συνήθως **κάνετε** όταν νιώθετε αυτό το συναίσθημα.
3. Μοιραστείτε και συγκρίνετε με τους συμμαθητές σας.

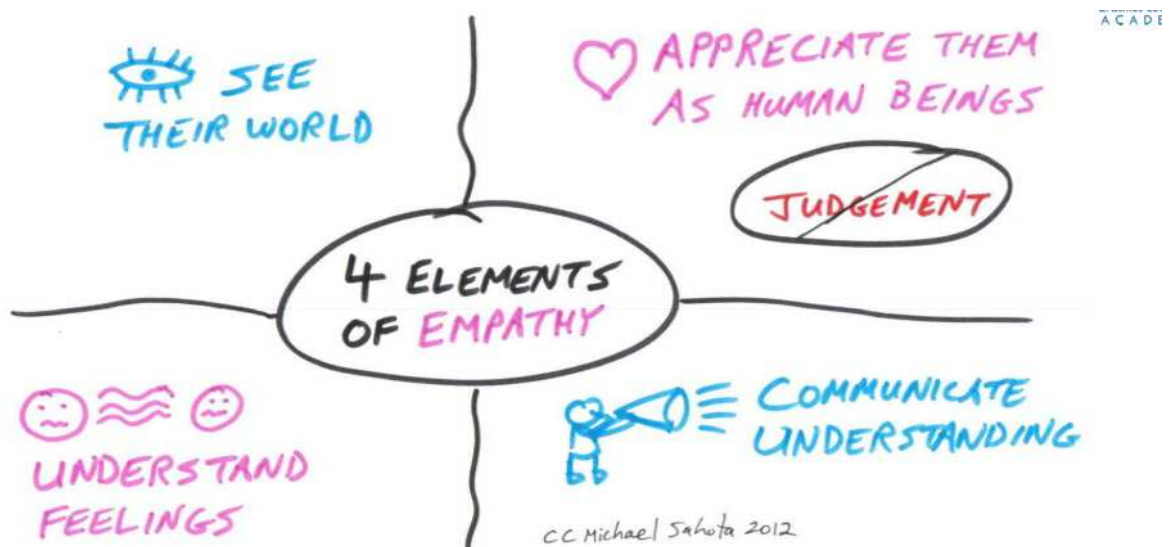

Ενσυναίσθηση

Η ενσυναίσθηση είναι διαφορετικό από τη συναίσθηση. Ως “ενσυναίσθηση” ορίζεται η συναισθηματική ταύτιση με την ψυχική κατάσταση ενός άλλου ατόμου, και η κατανόηση της συμπεριφοράς και των κινήτρων του (Wikipedia, 2023)

Για να κατακτήσουμε την ενσυναίσθηση πρέπει να έχουμε κατακτήσει τα τέσσερα στοιχεία της:

1. Τη δεξιότητα να βλέπουμε τον κόσμο με τα μάτια του άλλου (άλλη έκφραση που χρησιμοποιούμε είναι: Να μπορούμε στα παπούτσια του).
2. Να εκτιμούμε και να σεβόμαστε τον άλλον ως άνθρωπο, χωρίς κριτική διάθεση.
3. Να κατανοούμε τα συναισθήματά του!
4. Να επικοινωνούμε με στόχο την κατανόηση!

4.2 Συγκρούσεις

Το θέμα των συγκρούσεων στο σχολικό περιβάλλον θα αντιμετωπιστεί εστιάζοντας στα παιδιά. Εννοείται πως ό,τι παρουσιάζεται εδώ, ισχύει γενικότερα στην καθημερινή ζωή, όπου μπορεί να υπάρξει ένα σύνολο ανθρώπων.

Οι χαρακτήρες των παιδιών που μπορεί να εμπλακούν σε μία σύγκρουση θα μπορούσαν να παρουσιαστούν χρησιμοποιώντας κάποια αντιπροσωπευτικά ζώακια.

Μπορείτε να φανταστείτε την αντιστοίχιση στο παρακάτω σχήμα;

1. Χελώνα		A. Ανταγωνισμός/Επιβολή
2. Αρκουδάκι		B. Συμβιβασμός
3. Καρχαρίας		Γ. Αποφυγή
4. Αλεπού		Δ. Συνεργασία
5. Κουκουβάγια		E. Συμβιβαστικός/Εξομάλυνση

Απάντηση!

Αποφυγή - Χελώνα
 Συμβιβαστικός/Εξομάλυνση - Αρκουδάκι
 Ανταγωνισμός/Επιβολή - Καρχαρίας
 Συνεργασία - Αλεπού
 Συμβιβασμός - Κουκουβάγια

Αποφυγή - Χελώνα

- Οι άνθρωποι που αποφεύγουν τη σύγκρουση είναι γενικά αβέβαιοι και ασταθείς.
- Αποφεύγουν εξ ολοκλήρου τη σύγκρουση ή καθυστερούν την απάντησή τους αντί να εκφράζουν ανησυχίες.
- Μπορεί να δημιουργήσει κάποιο κενό σε ένα συναισθηματικό περιβάλλον.
- Δεν είναι καλή μακροπρόθεσμη στρατηγική.
- Η σύγκρουση δεν επιλύεται.

Συμβιβαστικός/Εξομάλυνση - Αρκουδάκι

- Οι άνθρωποι που λειτουργούν εξομαλυντικά προσπαθούν να μην διαταράξουν τις σχέσεις και υποβαθμίζουν τη σύγκρουση.
- Υποβαθμίζουν τις διαφορές κατά τη διάρκεια μιας σύγκρουσης.
- Αναγνωρίζουν ότι έκαναν λάθος/αποφασίζουν ότι δεν είχε μεγάλη σημασία.
- Βάζουν πρώτα τις σχέσεις, αγνοούν τα ζητήματα και προσπαθούν να διατηρήσουν την ηρεμία με κάθε κόστος.
- Αποτελεσματικό όταν το άλλο άτομο ή ομάδα προτείνει κάτι καλύτερο ή έχει δίκιο.

Ανταγωνισμός/Επιβολή - Καρχαρία

- Οι άνθρωποι που προσεγγίζουν τις συγκρούσεις με ανταγωνιστικό τρόπο ισχυρίζονται/απαιτούν και δεν συνεργάζονται ενώ επιδιώκουν να περάσουν τις δικές τους ιδέες.
- Προσβλέπει σε μια προσέγγιση "win-lose" όπου ένας κερδίζει και ο άλλος χάνει.
- Δεν βασίζεται στη συνεργασία με το άλλο μέρος για να φτάσει στο αποτέλεσμα.
- Συνήθως συμβαίνει μεταξύ ατόμων που ανήκουν σε διαφορετικά επίπεδα ιεραρχίας.
- Μπορεί να είναι κατάλληλο για έκτακτες ανάγκες όταν ο χρόνος είναι σημαντικός.

Συνεργατική - Κουκουβάγια

- Οι δύο πλευρές είναι εξίσου ισχυρές αλλά και συνεργατικές.
- Έχουν υψηλές διεκδικήσεις ενώ παράλληλα ακούνε ευπρόσδεκτα τις άλλες απόψεις.
- Αναζητούν ένα αποτέλεσμα "win-win".
- Αναγνωρίζουν κοινούς στόχους σε μία διαφωνία.
- Δημιουργούν "χώρο" για πολλές ιδέες.
- Απαιτεί χρόνο και προσπάθεια και από τα δύο μέρη.

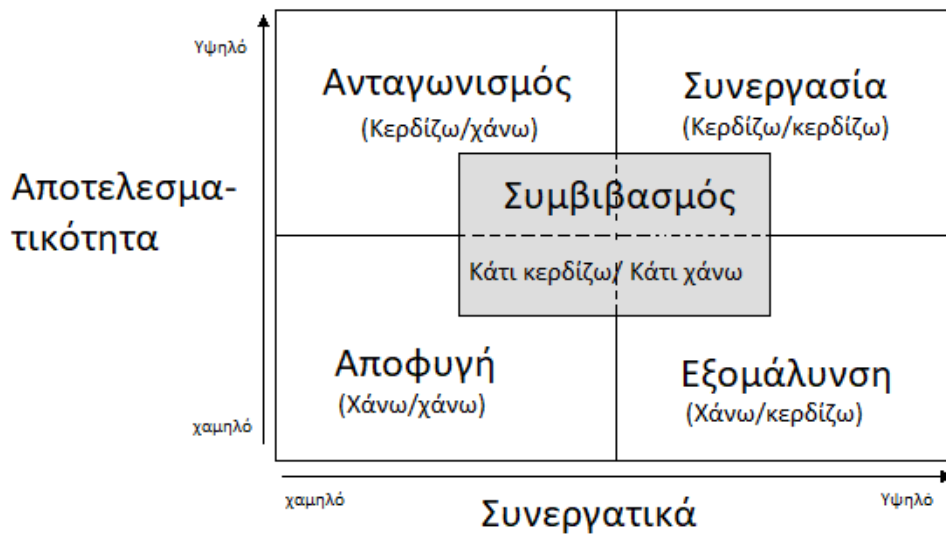
Συμβιβασμός - Αλεπού

- Οι συμβιβαστές είναι μέτρια διεκδικητικοί και μέτρια συνεργατικοί.
- Προσπαθούν να βρουν γρήγορες, αμοιβαία αποδεκτές λύσεις σε συγκρούσεις που ικανοποιούν εν μέρει και τα δύο μέρη.
- Καταλήγει σε μια προσέγγιση "lose-lose", όπου όλοι κάτι χάνουν.
- Υποχωρούν ώστε να υπάρξει λύση (μπορεί και προσωρινή) και να επέλθει συμφωνία.
- Θεωρείται μια εύκολη διέξοδος όταν χρειάζεστε περισσότερο χρόνο για να συνεργαστείτε για να βρείτε μια καλύτερη λύση.

Αντιμέτωπιση συγκρούσεων

Τι είναι καλύτερο;

Δεν υπάρχει ο καλύτερος τρόπος για τη διαχείριση όλων των συγκρούσεων. Η κάθε σύγκρουση είναι διαφορετική και χρειάζεται άμεση αντίδραση. Το καλύτερο είναι η πρόληψη.

Λήψη μέτρων για την αποφυγή συγκρούσεων

- Συνεχής επιτήρηση των παιδιών.
- Αποσαφήνιση των κανόνων της τάξης και των προτύπων συμπεριφοράς εντός σχολικού περιβάλλοντος.
- Δίκαια αντιμετώπιση όλων.
- Έγκαιρη αντιμετώπιση προβλημάτων.

Πηγή φωτογραφίας: <https://confidentcounselors.com/2019/04/04/teaching-conflict-resolution/>

Παράρτημα

Chimamanda's story

Αφηγούμαι ιστορίες και θα ήθελα να σας πω ορισμένες προσωπικές εμπειρίες που τις ονομάζω «κίνδυνο της μονοσήμαντης ιστορίας». Μεγάλωσα σε μία Πανεπιστημιούπολη στην Ανατολική Νιγηρία. Η μητέρα μου λέει ότι ξεκίνησα να διαβάζω όταν ήμουν δύο χρονών αν και μάλλον αυτό έγινε στα τέσσερα. Ξεκίνησα να διαβάζω μικρή και διάβαζα βρετανικά και Αμερικάνικα παιδικά βιβλία. Ξεκίνησα επίσης να γράφω από μικρή. Και όταν άρχισα να γράφω περίπου εφτά χρόνων, έγραφα ιστορίες με μολύβι και ζωγραφιές με κυρομπογιές, που η καημένη η μητέρα μου αναγκαζόταν να διαβάζει, έγραφα ακριβώς τις ίδιες ιστορίες που διάβαζα. Όλοι οι ήρωες ήταν λευκή με γαλάζια μάτια. Έπαιζαν στο χιόνι. Έτρωναν μήλα. Και μιλούσαν πολύ για τον καιρό, τι ωραία που ήταν όταν «Έβγαινε ο ήλιος». Παρά το γεγονός ότι ζούσα στη Νιγηρία και δεν είχα βγει ποτέ από τη χώρα. Δεν είχαμε χιόνι. Τρώγαμε μάνγκο και δεν συζητούσαμε ποτέ για τον καιρό, διότι δεν υπήρχε λόγος. Οι ήρωες μου έπιναν επίσης πολύ τζιτζιμπέρα επειδή οι ήρωες στα βρετανικά βιβλία που διάβαζα έπιναν τζιτζιμπέρα. Και ας μην είχα ιδέα τι ήταν η τζιτζιμπέρα. Για πολλά χρόνια, είχα μία τεράστια επιθυμία να τη δοκιμάσω. (Αλλά αυτή είναι μία άλλη ιστορία) Γίνεται σαφές, νομίζω, πόσο ευεπηρεάστοι και ευάλωτοι είμαστε μπροστά σε μία ιστορία, ειδικά ως παιδιά. Καθώς, το μόνο που είχα διαβάσει ήταν βιβλία με ξένους χαρακτήρες, είχα πειστεί ότι τα βιβλία, από τη φύση τους, έπρεπε να έχουν ξένους μέσα και έπρεπε να αναφέρονται σε πράγματα με τα οποία εγώ δεν μπορούσα να ταυτιστώ.

Τα πράγματα άλλαξαν όταν ανακάλυψα τα αφρικανικά βιβλία. Δεν υπήρχαν και πολλά, και δεν ήταν το ίδιο εύκολο να τα βρεις όπως τα ξένα. Αλλά εξαιτίας συγγραφέων όπως ο Τσινούα Ατσέμπε και ο Καμάρα Λάυε, έκανα μία νοητική στροφή στην αντίληψή μου για τη λογοτεχνία και συνειδητοποίησα πως άνθρωποι σαν κι εμένα, κορίτσια με δέρμα στο χρώμα της σοκολάτας και κατσαρά μαλλιά που δεν πιάνονται αλογοουρά, μπορούν επίσης να υπάρξουν στη λογοτεχνία.

Άρχισα να γράφω τα πράγματα που γνώριζα. Μου άρεσαν πολύ τα αμερικανικά και τα βρετανικά βιβλία που διάβαζα. Μου ξυπνούσαν τη φαντασία. Μου άνοιγαν νέους κόσμους. Όμως, η απρόβλεπτη αιτία ήταν να μη γνωρίζω πως άνθρωποι σαν και εμένα μπορούσαν να υπάρξουν στη λογοτεχνία. Έτσι, η ανακάλυψη των Αφρικανών συγγραφέων λειτούργησε ως εξής: Με γλίτωσε από το να έχω μία μονοσήμαντη ιστορία για την ουσία των βιβλίων.

Προέρχομαι από μία συμβατική μεσοαστική οικογένεια της Νιγηρίας. Ο πατέρας μου ήταν καθηγητής. Η μητέρα μου ήταν διοικητική υπάλληλος. Και όπως συνηθιζόταν, είχαμε υπηρέτες που ζούσαν μαζί μας και κατάγονταν συχνά από κοντινά αγροτικά χωριά. Τη χρονιά που έγινα 8 ετών, ήρθε ένας καινούργιος υπηρέτης. Λεγότανε Φιντέ. Το μόνο που μας είπε η μητέρα μου για αυτόν ήταν πως η οικογένειά του ήταν πολύ φτωχή. Η μητέρα μου έστειλε γλυκοπατάτες και ρύζι και παλιά μάς ρούχα στην οικογένειά του. Όταν δεν έτρωγα το φαγητό μου, η μητέρα μου έλεγε «Τελείωσε το φαγητό σου άνθρωποι σαν την οικογένειά του Φιντέ δεν έχουν τίποτα». Έτσι λυπόμουν τρομερά την οικογένειά του Φιντέ. Μια μέρα πήγαμε στο χωριό του Φιντέ για επίσκεψη. Η μητέρα του μας έδειξε ένα καλάθι με όμορφα σχέδια, από βαμμένη Ψάθα που είχε φτιάξει ο αδελφός του. Ξαφνιάστηκα! Δεν είχα φανταστεί ότι κάποιος από την οικογένειά του μπορούσε να φτιάξει κάτι. Το μόνο που είχα ακούσει για αυτούς ήταν η φτώχεια τους και αδυνατούσα να τους δω σαν κάτι άλλο εκτός από φτωχούς. Η φτώχεια τους ήταν η μονοσήμαντη ιστορία που ήξερα για αυτούς.

Χρόνια αργότερα το σκεφτόμουν όταν πια έφυγα από τη Νιγηρία για σπουδές σε πανεπιστήμιο των Ηνωμένων Πολιτειών. Η Αμερικανίδα συγκάτοικός μου εξεπλάγη μαζί μου. Με ρώτησε που είχα μάθει να μιλάω τόσο καλά Αγγλικά και σάστισε όταν είπα ότι στη Νιγηρία τα Αγγλικά είναι η επίσημη γλώσσα. Ρώτησε αν μπορούσε να ακούσει αυτό που αποκάλεσε "μουσική της φίλης μου" και απογοητεύτηκε πολύ στη συνέχεια όταν της έδειξα μία κασέτα της Mariah Carey. Υπέθεσε ότι δεν ήξερα πώς να χρησιμοποιώ την ηλεκτρική κουζίνα. Με ξάφνιασε το εξής: Με λυπόταν πριν καν με δει. Η θέση της απέναντί μου, ήταν εξ ορισμού ένας συγκαταβατικός, καλοπροαίρετος οίκτος. Η συγκάτοικός μου είχε μία μονοσήμαντη ιστορία για την Αφρική. Μία ιστορία καταστροφής. Σε αυτήν τη μονοσήμαντη ιστορία, δεν υπήρχε πιθανότητα οι Αφρικανοί να της μοιάζουν, με

οποιοδήποτε τρόπο, δεν υπήρχε πιθανότητα αισθημάτων πιο σύνθετων από τον οίκτο, δεν υπήρχε πιθανότητα σύνδεσης ως ισότιμων ανθρώπων.

Πρέπει να πω ότι πριν να έρθω στις ΗΠΑ δεν προσδιοριζόμουν συνειδητά ως Αφρικανή. Αλλά στις ΗΠΑ, οπότε γινόταν αναφορά στην Αφρική όλοι στρέφονταν σε μένα. Και ας μη γνώριζα τίποτα για μέρη όπως η Ναμίμπια. Τελικά όμως, ενστερνίστηκα τη νέα μου ταυτότητα και πλέον νιώθω Αφρικανή σε πολλά επίπεδα. Παρόλου που ακόμα εκνευρίζομαι αρκετά όταν αναφέρονται στην Αφρική ως χώρα. Η πιο πρόσφατη είναι από την κατά τα άλλα υπέροχη πτήση μου, από το Λάγος 2 μέρες πριν, στην οποία η Virgin ανακοίνωσε ότι διεξάγει φιλανθρωπικό έργο «στην Ινδία την Αφρική και άλλες χώρες».

Έτσι αφού πέρασα μερικά χρόνια στις ΗΠΑ ως Αφρικανή, άρχισα να κατανοώ τη στάση της συγκατοίκου μου απέναντι μου. Αν δεν είχα μεγαλώσει στη Νιγηρία και αν το μόνο που ήξερα για την Αφρική ήταν η εικόνα που κυκλοφορεί γι' αυτή, θα πίστευα και εγώ ότι η Αφρική είναι ένας τόπος με όμορφα τοπία, όμορφα ζώα, και ακατανόητους ανθρώπους, που κάνουν άσκοπους πολέμους, πεθαίνουν από φτώχεια και AIDS, ανήμποροι να υπερασπίσουν τον εαυτό τους, και περιμένουν να σωθούν από κάποιον ευγενικό, λευκό ξένο. Θα έβλεπα τους Αφρικανούς με τον ίδιο τρόπο που, έβλεπα την οικογένειά του Φιντέ. Αυτή η μονοσήμαντη ιστορία της Αφρικής πιστεύω τελικά ότι πηγάζει από τη Δυτική λογοτεχνία.

Βιβλιογραφία

(2023, 2 28). Ανάκτηση από

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BD%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%AF%CF%83%CE%B8%CE%B7%CF%83%CE%B7>

Sara Natalini – ELA trainer - ELA. (2022, 07). Confronting difference: stereotypes and discrimination. Bologna, Italy.

Sara Natalini – ELA trainer - ELA. (2022, 07). Exploring Culture and Identity. Bologna, Italy.

Sara Natalini – ELA trainer. (2022, 7). Creating a Supportive Classroom: Empathy and Relationships. Bologna, Italy.

Sara Natalini – ELA Trainer. (2022, 07). Creating a Supportive Classroom: Membership and Inclusion. Bologna, Italy.

Wikipedia. (2023). Ανάκτηση από

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%BD%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%AF%CF%83%CE%B8%CE%B7%CF%83%CE%B7>

Μάρδας, Α. Σ. (2023, 02 28). *Τι είναι η Κοινωνική Συναισθηματική Μάθηση SEL*. Ανάκτηση από

<https://emoducation.com/ti-einai-i-koinoniki-synaisthimatiki-mathisi-sel/>